

ภูมิหลังทางครอบครัวคู่สมรสมุสลิม ที่มี
พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว :
กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

Family Background of Muslim Spouses through
Domestic Violence Behavior : Case Study
in Muang District, Satun

นุรไลลาห์ หลังปูเต๊ะ¹ และเกษตรชัย และหีม²

Nurlaila Langputeh¹ and Kasatchai Leahheem²

¹นักศึกษาปริญญาโท สาขาความขัดแย้งและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
สงขลา 90110

²ผศ.ดร., ภาควิชาสารัตถะ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ สงขลา 90110

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิหลังทางครอบครัวของคู่สมรสไทยมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล ที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงภายในครอบครัว ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้จากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักใน 3 กลุ่ม ได้แก่ ภรรยา (ผู้ถูกกระทำ) บิดาหรือมารดา และญาติของคู่สมรส มีกรณีศึกษาจำนวน 8 ครอบครัว จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้หลักการเทียบเคียงแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยควบคู่บริบท

การวิจัยพบว่าคู่สมรสไทยมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล ที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงภายในครอบครัวนั้นมีภูมิหลังการอบรมเลี้ยงดู ประสบการณ์การใช้ความรุนแรง และความสัมพันธ์เชิงอำนาจภายในครอบครัว ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงภายในครอบครัว โดยการอบรมเลี้ยงดูมีลักษณะแบบอัตตาธิปไตย มีประสบการณ์ความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อม และบุคคลที่เติบโตมาจากครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในบ้านเป็นลักษณะผู้ชายเป็นใหญ่ โดยผลการวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเป็นการป้องกันปัญหาความรุนแรงต่อไป

คำสำคัญ : ความรุนแรงในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู ประสบการณ์การใช้ความรุนแรง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจภายในครอบครัว

Abstract

The objectives of this study were to investigate family background among married Thai Muslim couples in Mounq District, Satun Province through domestic violence behavior. The informants of this study consisted of 8 family including spouses experiencing domestic violence, parents and relatives of the spouses. The data were collected through discussions and in-depth interviews, and then analyzed using comparative logic of concepts, theories, research reports, and context. The study found that married Thai Muslim couples in Satun Province through domestic violence behavior were

those who had authoritarian upbringing, experienced violence in direct and indirect violence and authority relationship.

Keywords : Domestic Violence, Upbringing, Experience of Violence, Authority Relationship.

บทนำ

ปรากฏการณ์ความรุนแรงในสถาบันครอบครัวเกิดขึ้นในสังคมไทยตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน ทศนคติของคนในสังคมส่วนใหญ่ยอมรับว่าปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาส่วนตัว เป็นเรื่องภายในครอบครัวที่บุคคลภายนอกไม่ควรที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยว แม้กระทั่งเจ้าหน้าที่รัฐ ครอบครัวที่มีปัญหาความรุนแรง จะไม่สามารถทำหน้าที่ครอบครัวได้เนื่องจากสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวถูกทำลาย บุคคลที่เป็นหัวหน้าเป็นหลักในครอบครัว คือสามี ภรรยา หรือพ่อแม่ ไม่สามารถทำหน้าที่ของตนได้ ครอบครัวไม่สงบสุข เห็นห่าง ขาดความรัก ความผูกพันสามัคคีและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน แดกร้าวครอบครัวลักษณะนี้จะไม่สามารถดำเนินอยู่อย่างปกติสุขในสังคมได้

สถาบันครอบครัวนับว่าเป็นสถาบันแรกและเป็นสถาบันหลักที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับวิถีชีวิตของมนุษย์ทุกคนซึ่งโดยธรรมชาติของครอบครัวจะเน้นกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกให้มีความใกล้ชิดผูกพัน ช่วยเหลือเกื้อกูล ดูแลเอาใจใส่ และเป็นห่วงเป็นใยซึ่งกันและกัน ทว่าปัจจุบันครอบครัว เป็นสถาบันทางสังคมแห่งหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของสังคม เศรษฐกิจวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ สถาบันครอบครัวจึงมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปจากเดิมเช่นกัน จากครอบครัวขยาย (Extended family) มาเป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear family) เพิ่มมากขึ้น เมื่อมีปัญหาต่าง ๆ ภายในครอบครัวต้องเผชิญด้วยตนเองไม่มีผู้เข้ามาใกล้ชิดปัญหาขาดการควบคุมอารมณ์และทักษะในการแก้ไขความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ [1] ซึ่งสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากครอบครัวประเมินจากสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ความไม่พร้อมทั้งร่างกายจิตใจและวุฒิภาวะของหญิงและชายที่จะสร้างครอบครัว หรือการไม่ได้เตรียมความพร้อมของครอบครัวซึ่งมีผลต่อทัศนคติและค่านิยมที่ผิด ๆ ในเรื่องบทบาทของสามีและภรรยา [2] โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัวทำให้ไม่เข้าใจกันขาดทักษะในการแก้ปัญหา

อย่างเหมาะสม ก่อให้เกิดความขัดแย้งและทาสะสมความขัดแย้งเป็นเวลานาน ความขัดแย้งนั้นอาจขยายเป็นความรุนแรงในครอบครัวในที่สุด ส่งผลให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว และการหย่าร้างตามมาได้ เมื่อมีปัญหาการกระทำรุนแรงในครอบครัวก็จะส่งผลให้ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ครอบครัวที่ดีได้

ความรุนแรงในครอบครัว เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม (Social phenomenon) ที่มีเงื่อนไขทางสังคมวัฒนธรรม การขัดเกลาทางสังคม และความเชื่อ เป็นปัจจัยกำหนด และหล่อเลี้ยงให้ปรากฏการณ์นี้ดำรงอยู่บนความสัมพันธ์ของมนุษย์ในครอบครัว และสังคมมาเป็นเวลานาน [3] หากแต่สังคมไม่ได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาดังกล่าวเท่าที่ควร จะเห็นได้จากความรุนแรงในครอบครัวที่มักถูกมองว่าเป็นเรื่องส่วนตัว เป็นปัญหาเฉพาะสมาชิกในครอบครัว บุคคลภายนอกไม่ควรไปยุ่งเกี่ยว และขาดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญห ความรุนแรงในครอบครัวในฐานะอาชญากรรมประเภทหนึ่ง ส่งผลให้ความรุนแรงในครอบครัวยังคงเป็นปัญหาซ่อนเร้นต่อไปในทุกสังคม และเป็นปัญหาสำคัญที่นำไปสู่ปัญหาสังคมที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ปัจจุบันความรุนแรงในครอบครัว จัดเป็นหนึ่งในปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนของรัฐซึ่งกระทบต่อสตรีและเด็กเป็นวงกว้างที่สุด [4] เพราะความรุนแรงในยุคโลกาภิวัตน์มี 2 รูปแบบ คือ ความรุนแรงเชิงโครงสร้างและความรุนแรงในเชิงกายภาพ ความรุนแรงในครอบครัวถือเป็นความรุนแรงทางกายภาพที่มีความเชื่อมโยงกับความรุนแรงเชิงโครงสร้างอย่างใกล้ชิด โดยความรุนแรงแบบไม่ลงมือหรือความรุนแรงเชิงโครงสร้างด้านหนึ่ง คือ อคติ ได้แก่ อคติทางเพศ ทางเชื้อชาติ สีผิว การเก็บกดและการกดขี่ที่มีทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ครอบครัว สังคม ศาสนา และการเมือง รวมทั้งลัทธิถือเพศ (Sexism) ถือเป็นต้นเหตุที่ก่อให้เกิดความรุนแรงต่อสตรี ทำลายความกลมกลืนในการร่วมมือกันทางเพศ สร้างสังคมผู้ชายเป็นใหญ่ซึ่งมีลักษณะนิยมความรุนแรงและชอบการแข่งขัน สิ่งเหล่านี้มีผลต่อทัศนคติ ค่านิยมของบุคคล ไปจนถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง แม้ว่าเป็นการปฏิบัติที่มีอยู่ในชีวิตประจำวันตามปกติ แต่เมื่อรวมกันแล้วกลายเป็นความรุนแรงเชิงโครงสร้างซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะแก้ไข ส่งผลให้ความรุนแรงบางเรื่อง โดยเฉพาะความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มความสลับซับซ้อนมากขึ้นและกลายเป็นเรื่องที่แก้ไขได้ยากไปด้วย

ความรุนแรงระหว่างคู่สมรสที่เกิดขึ้นในครอบครัวมีปรากฏการณ์หลายอย่างที่สะท้อนให้เห็นว่าการทำร้ายร่างกายภรรยาทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกขณะ ผู้ที่ทำร้ายมาจากทุกฐานะเศรษฐกิจ ทุกอาชีพ ทุกเชื้อชาติ ทุกศาสนา และผู้ที่ทำร้ายร่างกายภรรยาก็มีประสบการณ์การกระทำความรุนแรงในช่วงที่เป็นความสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน และมี

จำนวนมากที่ใช้ความรุนแรงนั้นนอกบ้าน ความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นระหว่างสามีภรรยา นอกจากส่งผลกระทบ ต่อชีวิตร่างกาย และจิตใจของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อแล้ว ยังได้ก่อให้เกิด ความเสียหายทางเศรษฐกิจและสังคม บั่นทอน ความปกติสุขของครอบครัว โดยเฉพาะ สมาชิกในครอบครัวที่ยังเป็นเด็ก พฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวเกิดจากหลายสาเหตุ ด้วยกันแต่สาเหตุที่เป็นรากฐานของปัญหาคือค่านิยมชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) ที่ผ่าน มา ความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างสามีภรรยาไม่ได้รับการแก้ไขเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ อาจเนื่องจาก เจ้าหน้าที่ของรัฐและสังคมมองว่าความรุนแรงในครอบครัวโดยเฉพาะคู่กรณีที่มีความ สัมพันธ์อันที่สามีภรรยาเป็นเรื่องความขัดแย้งระดับส่วนตัว จากข้อมูลรายงานสถิติความ รุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ตั้งแต่ปี 2548 ถึง กุมภาพันธ์ 2551 ของ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว โดยจำแนกตามผู้กระทำความผิดและลักษณะของการ กระทำ พบว่า ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัวนั้น ส่วนใหญ่เป็นการ ถูกทำร้ายทางด้านร่างกายจากผู้เป็นสามีมากถึง 1,425 ราย [5]

จากปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่นับวันยังมีจำนวนมากขึ้นทำให้องค์กรต่าง ๆ ที่ มีส่วนเกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงปัญหานี้โดยเฉพาะรัฐบาล จึงได้กำหนดให้มีพระราชบัญญัติ คຸ້ມຄອງຜູ້ຖືກກະທຳດ້ວຍຄວາມຮຸນແຮງໃນຄອບຄົວ พ.ศ.2550 มาตรา 3 (ใช้บังคับวันที่ 13 พฤศจิกายน 2550) ได้ให้ความหมาย “ความรุนแรงในครอบครัว” ไว้ว่าเป็นการกระทำใด ๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายจิตใจหรือสุขภาพ หรือกระทำความผิดในลักษณะ ที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายจิตใจหรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัวหรือบังคับหรือ ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการไม่กระทำการหรือ ยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท [6]

จากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของความรุนแรงในเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สาเหตุของความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวมีมากมายหลายสาเหตุและเกิดขึ้นได้ใน ทุกระดับของสังคม ทั้งสาเหตุด้านตัวบุคคลสาเหตุด้านครอบครัว สาเหตุด้านสังคม และ สาเหตุจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจ [7] นอกจากนี้ ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติที่มีต่อการ กระทำความรุนแรงในครอบครัวในทัศนะของคู่สมรสหรือสามีภรณายังพบว่า สามีภรณายังมี ทัศนะที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงกับชายเกี่ยวกับการกระทำ รุนแรงในครอบครัวถือเป็นเรื่องส่วนตัวซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูนิภาสธรรมาธิมุต อัมพร ปริมุตโต [8] ที่พบว่า สาเหตุของความขัดแย้งในครอบครัวที่สำคัญ มี 3 ประการ คือ ประการที่ 1 เกิดจากปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับพื้นฐานในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น

ปัญหาความแตกต่างด้านลักษณะนิสัย ทศนคติ หรือบุคลิกภาพที่เป็นเชิงปัจเจกบุคคล หรือผ่านการอบรมเลี้ยงดูมาจากครอบครัวเดิม ประการที่ 2 เกิดจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของครอบครัว เช่น ปัญหาด้านการเงิน ปัญหาคุณภาพชีวิต และปัญหาของบุคคลในครอบครัวที่ไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง และประการที่ 3 เกิดจากปัญหาความขัดแย้งในระดับบูรณแรงของครอบครัว เช่น การนอกใจ การไปมีภรรยาหรือสามีใหม่ การทะเลาะเบาะแว้งขึ้นรุนแรงที่นำไปสู่การทำร้ายซึ่งกันและกัน หรือนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว จนไม่สามารถประคับประคองสภาพครอบครัวให้อยู่รอดมันคงได้ และจากการศึกษาของ Straus [8] ได้ศึกษาเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทระหว่างสามีภรรยาว่ามีสาเหตุที่เป็นปัจจัยรุนแรงที่นำไปสู่การทะเลาะวิวาท 4 ประการ คือ 1) การบ่มเพาะความอึดอัดไม่พอใจระหว่างสามีภรรยาเป็นเวลานาน 2) กิจกรรมของครอบครัวและความสนใจของสามีภรรยาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เวลาของสามีและภรรยาไม่ตรงกันในการกระทำกิจกรรมของครอบครัว 3) เวลาของสามีและภรรยาไม่ตรงกันไปสู่การทำงานเฉพาะกิจของตนเอง ขาดความเอาใจใส่กันและกัน และ 4) ความไม่เสมอภาคระหว่างเพศ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่สามีจะแสดงบทบาทผู้มีอำนาจเหนือกว่า ต้องการให้ภรรยาสมยอมในทุกเรื่อง และทำให้ภรรยาต้องอยู่ในภาวะพึ่งพาสามีโดยเห็นว่าการหย่าร้างจะนำผลร้ายมาสู่ลูก ๆ

จากการอธิบายสาเหตุของการใช้ความรุนแรงในครอบครัวที่มักเกิดขึ้นกับภรรยา ส่งผลให้ครอบครัวขาดความสมดุล และนำไปสู่การเผชิญปัญหาที่สลับซับซ้อนหลากหลายมากยิ่งขึ้น ได้แก่ ปัญหาครอบครัวแตกแยก ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง ปัญหาผู้สูงอายุขาดการดูแล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลกระทบต่อคู่สมรส การทำร้ายร่างกายและจิตใจอันเนื่องมาจากการหย่าร้าง ผลจากความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นดังกล่าวนี้เป็นภัยต่อสังคมในทุกภาคส่วน ทุกครั้งที่เกิดความรุนแรงย่อมนำมาซึ่งความสูญเสียต่อเหยื่อซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวซึ่งความสูญเสียที่กล่าวนี้เป็นความสูญเสียทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และด้านสภาพเศรษฐกิจ สังคม จากการศึกษางานวิจัยของ ธัญภา พรหมรักษ์ [9] ศึกษาพบว่า ความรุนแรงที่เกิดในครอบครัวส่งผลกระทบต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ผลกระทบต่อตนเอง (ฝ่ายหญิงที่ถูกทำร้าย) โดยผู้หญิงที่ถูกสามีทำร้ายร่างกาย นอกจากบาดเจ็บภายนอกที่ต้องรักษาแล้ว ยังได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจเป็นบาดเจ็บที่ซ่อนอยู่ภายในฝังใจไปตลอดชีวิต ความเจ็บป่วยทางใจนี้ ผู้หญิงส่วนใหญ่ไม่ได้รับการเยียวยา บำบัดรักษาให้ตระหนักถึงคุณค่าของตัวเอง ส่วนที่ 2 ผลกระทบต่อครอบครัว ความรุนแรงในครอบครัวที่ฝ่ายชายกระทำต่อฝ่ายหญิง ส่งผลร้ายต่อสมาชิกในครอบครัว

โดยเฉพาะบุตร ทั้งที่อยู่ในวัยเยาว์หรือวัยรุ่น ได้รับผลกระทบทางจิตใจโดยตรงและรุนแรง เกิดภาพลบในเรื่องสัมพันธ์ภาพในครอบครัว ส่งผลต่อคุณค่าชีวิต ทำให้บุตรมีพฤติกรรม เก็บกด ก้าวร้าว เกราะและไม่ตั้งใจเรียน และส่วนที่ 3 ผลกระทบต่อสังคม/ชุมชน ถ้าเป็นครอบครัว ระดับล่าง ทั้งในกรณีที่พ่อแม่แยกทาง หย่าร้างและไม่หย่าร้างกัน เด็กอาจหนีออกจากบ้าน ออกเร่ร่อนกลายเป็นปัญหาของสังคม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

สตูลเป็นจังหวัดชายแดนใต้ มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย มีทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม ประชากรที่เป็นชาวไทยมุสลิมคิดเป็นร้อยละ 80 [10] มีความแตกต่างกันใน ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม โดยชาวไทยมุสลิมจะดำเนินชีวิตตามรูปแบบที่ได้กำหนดไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานซึ่งเป็นธรรมนูญแห่งชีวิตและรูปแบบการปฏิบัติตามหลักคำสอนของท่าน ศาสดามุฮัมมัด ซึ่งผู้ที่มีความศรัทธาในศาสนามากจะมีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด โดยมีสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเป็นศูนย์กลางในการบริหารองค์กร ศาสนาตามหลักการอิสลามและเป็นองค์กรนำในการพัฒนาสังคมมุสลิมให้เป็นสังคมแห่ง การเรียนรู้คู่คุณธรรม มีความเข้มแข็งเป็นเอกภาพใฝ่หาสันติและความยุติธรรม โดยหนึ่งใน หน้าที่ที่รับผิดชอบคือ เป็นศูนย์กลางในการบริหารองค์กรมุสลิม มัสยิด วินิจฉัยปัญหาศาสนา ประนีประนอมข้อพิพาทในเรื่องครอบครัวและมรดก ตลอดจนให้คำปรึกษาและเสนอความเห็นต่อภาครัฐและเอกชนในกิจการที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามตามพระราชบัญญัติองค์กร บริหารศาสนาอิสลาม พ.ศ.2540 มีหน้าที่คอยกำกับ ดูแล สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชากร ในพื้นที่มีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับหลักการอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านการส่งเสริมความ มั่นคงในสถาบันครอบครัวที่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนั้นได้ดำเนินการ โดยการจัดทะเบียนคู่สมรส (ใบนิกะห์) การอบรมให้ความรู้เรื่องหลักการศาสนา และการ ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในครอบครัว เป็นต้น [11]

จากการรับเรื่องของผู้ที่เข้ามาร้องเรียนต่อสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำ จังหวัดสตูล เพื่อให้เป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นใน ครอบครัว หรือชี้แนะและหาทางออก พบว่าตั้งแต่พ.ศ.2552-2554 มีปัญหาการร้องเรียนที่ เกี่ยวกับความขัดแย้งในครอบครัว เช่น ความรุนแรงในคู่สมรส มีอัตราการร้องเรียนเพิ่มสูง ขึ้นอย่างต่อเนื่อง [12] และรายงานผลการสำรวจสถานการณ์ความรุนแรงในภาพรวม 76 จังหวัด ปี 2556 จังหวัดสตูลติด 1 ใน 10 อันดับความรุนแรงในครอบครัวโดยพิจารณา ประเด็นดังต่อไปนี้ 1. มีบุคคลในครอบครัวมีความสัมพันธ์ไม่อบอุ่น 2. มีบุคคลที่มีอารมณ์ รุนแรงหรือชอบใช้กำลังในครอบครัว 3. ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมามีผู้เคยถูกกระทำความรุนแรง

(ทางกาย /จิตใจ/ทางเพศ) จากบุคคลในครอบครัว [13] จากข้อมูลดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่าปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวมีอัตราที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งมาจากหลากหลายสาเหตุ และส่งผลกระทบต่อสังคมไทยและจังหวัดสตูล เช่น ปัญหาการหย่าร้าง เด็กและเยาวชนขาดการดูแล ปัญหายาเสพติด เป็นต้น

ปัจจุบันแม้ว่าหลายหน่วยงานได้เล็งเห็นความสำคัญและพยายามเร่งรัดแก้ไขสถานการณ์ปัญหาข้างต้น แต่การแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวก็ยังเป็นเรื่องยากที่จะเข้าถึง หากไม่ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ผู้ศึกษาเล็งเห็นว่า การละเลยแ่่งมของสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวจากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงประสงค์ที่จะศึกษาภูมิหลังทางครอบครัวคู่สมรสสมรสที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว : กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เพื่อทราบว่ คู่สมรสสมรสที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีภูมิหลังทางครอบครัวเกี่ยวกับสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูอย่างไร เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงหรือไม่ อย่างไร มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจในครอบครัวในลักษณะใด ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับการกำหนดนโยบายในการป้องกันและการแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงภายในครอบครัว ก่อนที่ปัญหาดังกล่าวจะทวีความรุนแรงมากขึ้นจนยากต่อการแก้ไขในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภูมิหลังการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว
2. เพื่อศึกษาประสบการณ์การใช้ความรุนแรงในครอบครัว
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจของคู่สมรสสมรสในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล

ระเบียบวิธีการศึกษา

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยเลือกใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการหาคำตอบเกี่ยวกับการศึกษาเรื่อง “ภูมิหลังทางครอบครัวคู่สมรสสมรสที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว : กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสตูล” โดยการนำแนวคิดที่สำคัญมาใช้ในการศึกษา 3 แนวคิด คือ แนวคิดการอบรมเลี้ยงดู ประสบการณ์ความรุนแรง และความสัมพันธ์เชิงอำนาจในคู่สมรส ซึ่งจะต้องทำความเข้าใจเรื่องรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ประสบการณ์

ความรุนแรง และความสัมพันธ์เชิงอำนาจในคู่สมรส การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาของงานวิจัยในครั้งนี้ คือ คู่สมรสสมรสที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งเน้นที่ ภรรยา เนื่องจากเป็นผู้ถูกรกระทำ ส่วนผู้ให้ข้อมูลรอง คือ บิดาหรือมารดา ลูก ญาติพี่น้องของคู่สมรสฯ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งกระบวนการศึกษาออกเป็น 3 ประการ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ คือ

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษานิยามหลังการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว เป็นการศึกษาสภาพครอบครัวและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาประสบการณ์การใช้ความรุนแรง เป็นการศึกษาถึงประสบการณ์ความรุนแรงทั้งจากการเคยถูกล่วงละเมิดในวัยเด็กอย่างรุนแรง และเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะดบตี ทำร้ายกันในวัยเด็ก

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจของคู่สมรสสมรสในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล เป็นการศึกษาถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสที่มีทัศนคติ ความเชื่อเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจ การเป็นใหญ่ของชาย และสถานภาพด้อยกว่าของหญิง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาปรากฏการณ์ภาคสนามนี้ ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non participant observation) เพื่อทำการสังเกตเกี่ยวกับการเข้ามา ร้องเรียนและขอความช่วยเหลือของสามีหรือภรรยาที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวต่อคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด หลังจากที่ได้ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกศึกษากลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยพิจารณากรณีศึกษาที่มีความรุนแรงในคู่สมรส ผ่านสำนักงานอิสลามประจำจังหวัดสตูลและสัมภาษณ์คณะกรรมการฯ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ศูนย์ช่วยเหลือสังคม One Stop Crisis Center (OSCC) โรงพยาบาลสตูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการศึกษาผ่านการพูดคุย สันทนา สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ข้อมูลได้เปิดใจ เล่าเรื่อง และระบายในสิ่งที่เกิดขึ้น หรือให้ข้อมูลอย่างใดอย่างหนึ่ง รวมถึงการสังเกตปัญหาที่เกิดขึ้น การศึกษาคนที่อยู่ในสถานการณ์ดังกล่าว [14] ผู้วิจัยไม่ได้ตั้งคำถามตรง ๆ ทั้งหมด แต่เลือกที่จะพูดคุยในลักษณะเปิดกว้างและมีช่องทางในการพูดคุยหลายลักษณะตามสถานการณ์ เช่น

เข้าไปเยี่ยมเยียนและทำความสนิทสนม และทำให้เขารู้สึกร่วมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตเขา เห็นใจ สงสาร และเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ ให้กำลังใจ โดยพยายามรับฟังเรื่องเล่า คำพูดที่สะท้อนสาระสำคัญเรื่องราวที่เกิดขึ้น หลังจากนั้นแจ้งจุดประสงค์ของการศึกษา ขออนุญาต ชักถามและการจดบันทึกข้อมูล (Note taking) การศึกษาปรากฏการณ์ในภาคสนามครั้งนี้เน้นวิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) เพื่อให้ทราบถึงลักษณะและเข้าใจปรากฏการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว ผู้วิจัยจะเตรียมคำถามมาล่วงหน้าสำหรับการพูดคุยและรับฟังเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในลักษณะที่เปิดกว้างไม่จำกัด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร บทความ และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยการจดบันทึกข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยในฐานะที่อยู่ในเขตพื้นที่ตั้งของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล ศูนย์ช่วยเหลือสังคม One Stop Crisis Center (OSCC) โรงพยาบาลสตูล และ สถานีตำรวจฉลุง จึงมีความคุ้นเคยต่อสถานที่และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสำนักงาน ผู้วิจัยมีโอกาสดำเนินพบกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว ซึ่งแต่ละสถานการณ์ได้พูดคุยและสังเกตการณ์ตามประเด็นการวิจัย หลังจากได้เข้าสู่สนามและเก็บข้อมูลแล้วข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาตีความและวิเคราะห์กรณีศึกษาต่อไป

หน่วยการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ระดับครอบครัว ได้แก่

1) คู่สมรส muslim ในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล ที่ประสบปัญหาการใช้ความรุนแรงภายในครอบครัว ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาโดยผ่านการพูดคุย สัมภาษณ์ คู่สมรส ภรรยา (ผู้ถูกกระทำ) 8 คน สามี 2 คน

2) บิดาหรือมารดา ลูก และญาติพี่น้องของคู่สมรสที่ประสบปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาโดยผ่านการพูดคุย สัมภาษณ์ มารดาของคู่สมรส 3 คน ญาติพี่น้อง 3 คน และลูก 1 คน

2. ระดับบุคคล ได้แก่ คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล ผู้นำศาสนา และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาโดยผ่านการพูดคุย สัมภาษณ์ สอบถามและสังเกตการณ์ ผู้นำศาสนา 3 คน เจ้าหน้าที่ศูนย์ช่วยเหลือสังคม One Stop Crisis Center (OSCC) โรงพยาบาลสตูล 1 คน และเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจตำบลลุง 1 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัย เรื่อง ภูมิหลังทางครอบครัวของคู่สมรสมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล ที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ถึงภูมิหลังและสภาพการเลี้ยงดูของครอบครัว ความสัมพันธ์เชิงอำนาจและประสบการณ์ความรุนแรง ที่นำไปสู่ความรุนแรงของคู่สมรสในครอบครัว ซึ่งเป็นการวิเคราะห์โดยผ่านการพูดคุย การสัมภาษณ์ การสังเกต ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสำนักงาน ผู้วิจัยได้นำแนวคิด มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู
2. วิเคราะห์ประสบการณ์การใช้ความรุนแรง
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

เพื่อถอดรหัสตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นจึงนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาความ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการพูดคุย สัมภาษณ์แบบเจาะลึกมาวิเคราะห์ แยกประเด็นและนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมารวบรวมเพื่อให้เห็นถึงพฤติกรรมความรุนแรงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัวที่หลากหลาย ผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่ของข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล

ผลการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาภูมิหลังทางครอบครัวในด้านสภาพครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู ประสบการณ์การใช้ความรุนแรง และความสัมพันธ์เชิงอำนาจของคู่สมรสมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล ที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว โดยค้นพบตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู

จากผลการวิจัย พบว่า คู่สมรสมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล มีสภาพครอบครัวที่มีปัญหา คู่สมรสส่วนใหญ่มีลักษณะสภาพครอบครัวที่พ่อแม่แยกทางกัน หรือบิดามีภรรยา

หลายคน สัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัวเป็นไปในทางที่ไม่ดี มีความตึงเครียดระหว่างสามีและภรรยา จึงทำให้เกิดความขัดแย้งและนำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว สามีภรรยาขาดความรัก ความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ไม่รู้จักผ่อนหนักเป็นเบา อดทน ให้อภัยซึ่งกันและกัน และไม่รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน อีกทั้งยังแสดงพฤติกรรมนอกใจ หรือมีภรรยาหลายคน เมื่อประสบปัญหาความขัดแย้งไม่ช่วยกันแก้ปัญหา หรือหันหน้าเข้าหากัน เพื่อช่วยหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัวอย่างสันติวิธี แต่กลับใช้ความรุนแรง ทะเลาะ ด่าทอ และลงไม้ลงมือ ทำให้อีกฝ่ายได้รับความเจ็บปวดและบาดเจ็บ เช่น ดุด่า ตะคอก ทูตตี ตบ

ปัญหาสภาพเศรษฐกิจไม่เพียงพอต่อรายจ่าย และปัญหาสุรา ยาเสพติด พบว่าครอบครัวมุสลิมส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจในครอบครัว การไม่มีรายได้เพียงพอต่อสมาชิกในครอบครัว การไม่ตระหนักถึงความรับผิดชอบของสามี ภรรยาหลายคนยังพึ่งพาสามีทางเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นแม่บ้าน จึงไม่มีรายได้เพียงพอที่จะแบกรับภาระเลี้ยงลูกได้เองตามลำพัง และภรรยาหลายคนที่ประสบปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องทนแบกรับความทุกข์ไว้ลำพัง หากเมื่อพูดออกมาเหมือนเป็นการชวนทะเลาะ เมื่อปัญหาเหล่านี้สะสมนานก็เกิดความขัดแย้งขึ้นมาในที่สุด ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นสาเหตุให้เกิดความรุนแรง ส่วนปัญหาการดื่มสุรา ยาเสพติด การเมาสุราและสารเสพติดเป็นสาเหตุร่วมค่อนข้างสูง เนื่องจากทำให้ความรู้ตัวน้อยลง การควบคุมตัวเอง การตัดสินใจลดน้อยลง เมื่อมีอาการเมาสุราจะไม่สามารถควบคุมตนเองได้ และจะกระทำในสิ่งที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลในครอบครัว เช่น ภรรยาและลูก ๆ อีกทั้งยังเป็นสาเหตุที่ทำให้ขาดแคลนเงินทองในบ้าน เป็นบ่อเกิดแห่งความขัดแย้งตามมา

พฤติกรรมความรุนแรงในคู่สมรสมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล จากกรณีศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่แต่ละครอบครัวประสบปัญหาเดียวกัน คือ มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวที่ไม่เหมาะสม กล่าวคือ ได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวด ควบคุม จากบิดามากเกินไป เนื่องจากรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่ยึดติดการเลี้ยงลูกแบบโบราณ มีความเชื่อว่า การเลี้ยงลูกแบบบังคับและเข้มงวดเป็นการควบคุมลูกที่ดีที่สุด ส่วนใหญ่พ่อแม่มีสิทธิทุกอย่างภายในบ้าน ไม่ว่าจะเป็นความคิด ทัศนคติ การใช้ชีวิตของบุคคลในครอบครัว และจะแสดงออกด้วยการออกคำสั่ง และการห้ามปรามแบบเผด็จการ แม้กระทั่งมารดาที่ไม่มีสิทธิแสดงความคิดเห็น จึงทำให้เกิดช่องว่างในครอบครัว ในขณะที่เดียวกับบางครอบครัวที่มีรูปแบบที่แตกต่างกันคือ มีรูปแบบการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ทอดทิ้ง และแบบตามใจ

จนมากเกินไป เกิดจากที่พ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูก เนื่องจากต่างมีภาระ จึงปรนเปรอลูกด้วยการให้เงินทอง ไม่มีเวลาพูดคุย สักสอน ให้ความรัก ความเอาใจใส่ต่อลูก ทำให้ลูกเกิดความเหินห่าง ไม่อบอุ่น ไม่เข้าใจว่าสิ่งใดควรทำ ไม่ควรทำ ไม่มีความรับผิดชอบในตนเอง เมื่อมีครอบครัวจึงไม่สามารถดูแลครอบครัวของตนเองให้เป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ได้

2. ประสบการณ์ความรุนแรง

จากผลการวิจัย พบว่า คู่สมรสมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล ได้รับประสบการณ์ความรุนแรงทั้งจากการเคยถูกล่วงโทษในวัยเด็กอย่างรุนแรง และเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีทำร้ายกันในวัยเด็กเนื่องจากคู่สมรสได้รับประสบการณ์การถูกล่วงโทษในวัยเด็ก ทั้งจากการดูคำ พูตจากไม้หยาบ ไม้มะยม และการถูกมัดไว้กับเชือกที่ต้นมะม่วง ล้วนเป็นประสบการณ์อันเจ็บปวดที่ฝังใจต่อตนเอง และการได้รับประสบการณ์จากการเห็นการกระทำความรุนแรงจากคนในครอบครัว พ่อแม่ต่างพ่อ ทะเลาะเบาะแว้งกัน และพบเห็นบิดาทำร้ายร่างกายมารดา ประสบการณ์ความรุนแรงดังกล่าวข้างต้นล้วนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และนำไปสู่การเลียนแบบ และยอมรับการกระทำความรุนแรงมากขึ้น และหากการกระทำบางอย่างสะท้อนให้เห็นว่าเป็นการกระทำความรุนแรงเป็นสิ่งที่มิประโยชน์ เช่น มองว่าสามารถควบคุมคนในครอบครัวได้ จะยิ่งเป็นแรงจูงใจให้เกิดการกระทำความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น

จากผลการวิจัย พบว่า ภูมิหลังพฤติกรรมความรุนแรง คือ การได้มีประสบการณ์ทั้งจากการเคยถูกล่วงโทษในวัยเด็กอย่างรุนแรง และเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตี ทำร้ายกันในวัยเด็กคู่สมรสได้รับรู้วิธีการจัดการความขัดแย้งในครอบครัวโดยใช้ความรุนแรงจากคนในครอบครัว ทั้งที่เกิดขึ้นกับตนเองและบุคคลในครอบครัว เนื่องจากประสบการณ์ความรุนแรงในวัยเด็กของรุ่นพ่อแม่ส่งต่อมาถึงลูก การที่แต่ละครอบครัวมีปัญหาความรุนแรงต่อกัน จึงเป็นการต่อวงจรของความรุนแรงให้ยืดยาวไปสู่รุ่นต่อ ๆ ไป ดังนั้น หากพ่อแม่มีความรุนแรงให้ลูกได้รับรู้ จึงย่อมส่งผลกระทบต่อลูกทั้งในปัจจุบันและอนาคต บุคคลที่มีประสบการณ์ความรุนแรงทั้งประสบการณ์จากการเคยถูกล่วงโทษในวัยเด็กอย่างรุนแรง ในฐานะผู้ถูกรุกรานความรุนแรง และประสบการณ์จากการเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตี ทำร้ายกันในวัยเด็กในฐานะผู้สังเกตการณ์ความรุนแรงตั้งแต่เด็ก จะเรียนรู้บรรทัดฐานที่ยอมรับการใช้ความรุนแรง และตัวแบบบทบาทที่ใช้ความรุนแรง เมื่อเกิดความขัดแย้งกับคู่สมรสของตนก็จะเลียนแบบพฤติกรรมโดยใช้ความรุนแรงเป็นวิธีการในการแก้ปัญหา เพราะในวัยเด็กเขาเรียนรู้ในบริบทของสถานการณ์ที่มีลักษณะเชิงอารมณ์ เด็กมีความใกล้ชิดกับบิดามารดาจะมีความผูกพัน

ทางอารมณ์กับบิดามารดามากกว่าบุคคลอื่น จึงเรียนรู้พฤติกรรมจากตัวแบบบทบาทของบิดามารดามากกว่าบุคคลอื่น แม้ว่าเมื่อเด็กเติบโตขึ้น

3. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

สำหรับความสัมพันธ์เชิงอำนาจโดยเฉพาะอย่างยิ่งการยึดความคิดของชายเป็นใหญ่ และการมีสถานภาพด้อยกว่าของผู้หญิงเกิดขึ้นกับคู่สมรสมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูลที่มีพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว ผลจากการศึกษาพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวที่แสดงออกในรูปแบบของการทำร้ายทั้งทางด้านจิตใจและร่างกาย พบว่า เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจ คือ เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในบ้าน ความเชื่อและค่านิยมของครอบครัวที่แตกต่างกัน และเกิดจากความเป็นใหญ่ของชายในบ้าน คู่สมรสบางครอบครัวมีความแตกต่างในด้านความรู้ สภาพเศรษฐกิจ สามีทำงานนอกบ้าน ส่วนภรรยาอยู่บ้านเลี้ยงลูก และมีสภาพทางสังคมที่แตกต่างกัน บางครอบครัวของคู่สมรสในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล ยังยึดวัฒนธรรมดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาที่เชื่อสามีต้องเป็นใหญ่ในบ้าน มีอำนาจเหนือภรรยา ทุกอย่างต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของตนเอง ทั้งการครอบครองทรัพย์สิน เงินทอง และสามีต้องการมีอำนาจในการจัดการเหนือกว่าคนอื่นในครอบครัว แต่มีการศึกษาน้อย มีรายได้ที่ต่ำกว่าภรรยา จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไม่สมดุลกัน และการไม่พูดจาสื่อสารระหว่างกันของสามีภรรยาและคนในบ้าน

ปัญหาดังกล่าวนี้อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในชีวิตแต่งงาน เพราะหลายครอบครัวมีความเชื่อว่าสามีมีหน้าที่ในการปกครองในฐานะหัวหน้าครอบครัว ภรรยาและลูกอยู่ในอำนาจปกครองของสามี ภรรยาจึงอยู่ในสภาพที่ด้อยกว่า ครอบครัวที่มีลักษณะเหล่านี้ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสเสี่ยงสูงมากต่อการถูกระงับการกระทำรุนแรง ซึ่งปัจจัยร่วมในระดับความสัมพันธ์ของบุคคลในบ้านที่พบบ่อยในเรื่องพฤติกรรมความรุนแรงของครอบครัวที่มีต่อผู้หญิง ได้แก่ สภาพที่คู่สมรสอยู่กันตามลำพังแยกจากคนอื่น และมีการควบคุมโดยสังคมน้อย หรือไม่มีใครมายุ่งเกี่ยวกับครอบครัวเลย ลักษณะแบบนี้จะเกิดความรุนแรงในครอบครัวได้มากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวที่เกิดขึ้นโดยปราศจากความพร้อม

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

จากผลสรุปดังกล่าวข้างต้นทำให้ได้ข้อค้นพบที่สำคัญ 3 ประเด็น ดังนี้

1. สภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู

จากผลสรุปดังกล่าวข้างต้น พบว่า สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันระดับจุลภาคที่มีความสำคัญมากในสังคม เมื่อกล่าวถึงความสำคัญของครอบครัวจะเห็นได้ว่าบิดามารดาเป็นองค์ประกอบหลักที่มีอิทธิพลที่ยิ่งใหญ่ของลูก บิดามารดาสามารถสร้างแบบแผนพฤติกรรมให้ลูกได้โดยผ่านการอบรมเลี้ยงดู และบทบาทหน้าที่ที่ทำตัวแบบให้กับเด็กทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ไม่แตกต่างกัน ความแตกต่างที่เกิดขึ้นอยู่ที่ว่าบิดามารดาเลี้ยงเด็กให้แตกต่างกัน บิดามารดาคือคนที่พิมพ์ทุกอย่างลงไปในชีวิตของบุตร ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า บิดามารดาจะทำหน้าที่ได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีลักษณะที่แตกต่างกันไปในแต่ละครอบครัว ซึ่งได้แบ่งรูปแบบการเลี้ยงดูลูก ออกเป็น 3 แบบ คือ แบบอัตตาธิปไตย แบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล และแบบปล่อยตามใจ

นอกจากนี้ บุตรินทร์ คล่องพยาบาล [17] ได้กล่าวว่า บุคคลที่มีสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวเดิมจะส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกมาสู่ครอบครัวของตนเอง ซึ่งรูปแบบการเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย เป็นรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีลักษณะของความเข้มงวด พ่อมีอำนาจ สิทธิทุกอย่างภายในบ้าน แม้กระทั่งการตัดสินใจแทนสมาชิกในครอบครัว จนทำให้มีความรู้สึกว่าตนเองไม่มีอิสระไม่เป็นตัวของตัวเองไม่ได้ทำในสิ่งที่ต้องการต้องปฏิบัติตามระเบียบวินัยที่กำหนดไว้และเด็กจะหาวิธีการลดความรู้สึกดังกล่าวจนมีการแสดงออกด้วยการใช้ความรุนแรงเรื่อยมาจนกระทั่งโตเป็นผู้ใหญ่ และ Bandura, A.T. [18] ได้กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมย่อมส่งผลกระทบต่อบุคคลจากการใช้ความรุนแรง เกิดช่องว่างระหว่างลูกกับพ่อแม่ ขาดความรักความอบอุ่น ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง เกิดความกดดัน ไขว่คว้าใจใครมอง โลกในแง่ร้าย และไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้และทำให้กลายเป็นคนที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น สภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูจึงเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหนึ่งที่ทำให้มีพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว โดยเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้พฤติกรรมจากสิ่งแวดล้อมที่ใช้ความรุนแรงซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความรุนแรง ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของวันนีญ วาสิกะสิน [19] กล่าวว่า ภูมิหลังของครอบครัวได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกดขี่มากเกินไป เป็นรูปแบบการเลี้ยงดูโดยการแสดงออกคำสั่ง การห้ามปราม และควบคุมสมาชิกในบ้าน ทำให้เกิดช่องว่าง ขาดความรัก ความอบอุ่น สัมพันธภาพในครอบครัวถูกทำลาย ครอบครัวจะ

ไม่มีความสุข เกิดความร้าวฉาน บุคคลที่อยู่ในครอบครัวลักษณะนี้จะไม่สามารถสร้างครอบครัวของตนเองให้ดำเนินอย่างสงบสุขได้

นอกจากนี้ สภาพครอบครัวของคู่สมรสสมรสในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล มีปัญหาด้านสภาพเศรษฐกิจในครอบครัวไม่ดี มีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในครอบครัว ประกอบกับค่าครองชีพในปัจจุบันมีอัตราสูงยิ่งขึ้น ทำให้ครอบครัวต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดมากขึ้น เมื่อมีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย ทำให้เกิดความเครียดขึ้นในครอบครัว นำมาซึ่งการทะเลาะ มีปากเถียงกัน และนำไปสู่การระบายอารมณ์ด้วยความรุนแรงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพระครูนิภาสธรรมาธิมุต อำพร ปริมุตโต [8] ได้กล่าวว่า ปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงในครอบครัวเกิดจากสภาพครอบครัวที่มีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของครอบครัว เช่น ปัญหาด้านการเงิน การใช้จ่ายในครอบครัวที่ไม่เพียงพอ ปัญหาคุณภาพชีวิต ความไม่พร้อมของพ่อแม่ สุราและยาเสพติด และปัญหาของบุคคลในครอบครัวที่ไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง และพบว่า ความตึงเครียดทางเศรษฐกิจในกลุ่มผู้ใช้แรงงานชอบใช้การลงโทษทางกายคนในครอบครัว นอกจากนี้ เวลาว่างสำหรับครอบครัวจะลดน้อยลง ส่งผลให้สัมพันธ์ภาพในครอบครัวลดลงด้วยนอกจากนั้น การติดสุรา ยาเสพติด ของสามียังเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกิดความรุนแรงในครอบครัวได้ เพราะมีพฤติกรรมดุนประสาทสมอง ทำให้มีพฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง หรือทำให้ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ไม่สามารถตัดสินใจ หรือใช้เหตุผล และเลือกใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา

2. ประสบการณ์ความรุนแรง

จากการศึกษาพบว่า คู่สมรสสมรสในอำเภอเมือง จังหวัดสตูลที่มีพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวเคยมีประสบการณ์ความรุนแรง ทั้งจากการเคยถูกลงโทษในวัยเด็กอย่างรุนแรง และเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะดบตี ทำร้ายกันในวัยเด็ก ซึ่งการลงโทษเด็กก็เป็นส่วนหนึ่งที่บิดามารดาใช้ในการเลี้ยงดู ควบคุม อบรม สั่งสอนลูก ผู้ใหญ่หลายชั่วอายุคนมาแล้ว ที่ใช้วิธีที่ง่ายและเร็วการอธิบาย หรือการให้เหตุผล โดยวิธีการลงโทษนั้นหวังให้เด็กไม่กล้าประพฤดิเช่นนั้นอีก ซึ่งผลกระทบจากการความรุนแรงที่เกิดต่อทั้งร่างกายและจิตใจของเด็ก เช่น กรณีเห็นพ่อทุบตีแม่ การถูกทุบตีหรือถูกลงโทษ หรือเห็นความรุนแรงอยู่เสมอ ๆ จะฝังใจเรื่องความรุนแรง และอาจเข้าใจว่าปัญหาแก้ไขได้ด้วยความรุนแรง ซึ่งแท้จริงแล้วทุกปัญหาควรแก้ไขด้วยเหตุผล นอกจากนี้ เด็กจะซึมซับเลียนแบบพฤติกรรมรุนแรงโดยไม่รู้ตัว ประสบการณ์ความรุนแรงที่บุคคลได้รับตั้งแต่วัยเด็กทำให้บุคคลเรียนรู้การใช้ความรุนแรง

บทบาทของสามีหรือภรรยาที่ต้องใช้ความรุนแรงต่อกัน และทำให้บุคคลมีทัศนคติที่ยอมรับการใช้ความรุนแรง เป็นวิธีการในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว สำหรับประสบการณ์ความรุนแรงทางอ้อมนั้นเกิดจากการที่บุคคลได้เรียนรู้จากการมองเห็นรูปแบบการทะเลาะ ตบตี ต่ำว่า หรือการใช้ความรุนแรงของบิดามารดาหรือคนในครอบครัว จึงได้ซึมซับรูปแบบการทำร้ายร่างกายและความรุนแรง ดังนั้น ประสบการณ์ความรุนแรงเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมรุนแรงของบุคคล ซึ่งเป็นอิทธิพลทางลบต่อพฤติกรรมของบุคคลจนทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมโดยการสังเกตจากตัวแบบจนซึมซับพฤติกรรมดังกล่าว เป็นการแสดงให้เห็นว่าการใช้ความรุนแรงเป็นสิ่งที่พบเห็นตามปกติ จนในที่สุดบุคคลนั้นก็就会ใช้ความรุนแรงต่อบุคคลรอบข้างในชีวิตประจำวันของเขาหรือคิดว่าการใช้ความรุนแรงสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

ดังที่ผลการศึกษาที่พบว่า ประสบการณ์ความรุนแรงทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และการเลียนแบบ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่มีลักษณะเชิงความรู้สึกและอารมณ์ที่มักเกิดขึ้นในวัยเด็ก ซึ่งพร้อมที่จะเรียนรู้ตัวแบบจากบุคคลอื่น จนทำให้การเรียนรู้นั้นถูกซึมซับเข้าสู่บุคลิกภาพของบุคคลและจะยังคงอยู่อย่างมั่นคงต่อไปแม้ว่าเขาจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เมื่อมีการลงโทษทางจิต (การใช้วาจา ดุด่า ว่ากล่าว) เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ประสบการณ์ที่ได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูจึงถูกถ่ายทอดไปโดยที่บุตรไม่รู้ตัว เพราะเด็กได้เรียนรู้การมีประสบการณ์ความรุนแรงและการตัดสินใจใช้ความรุนแรงจากบุคคลในครอบครัวจนทำให้เด็กเรียนรู้บรรทัดฐานที่ยอมรับการใช้ความรุนแรงจากตัวแบบที่ใช้ความรุนแรง เมื่อเกิดความขัดแย้งกับคู่สมรสก็จะเลียนแบบพฤติกรรมโดยใช้ความรุนแรงเป็นวิธีการในการแก้ปัญหา อันนำไปสู่บรรทัดฐานที่ยอมรับการใช้ความรุนแรงและนำไปสู่บทบาทของการกระทำความรุนแรงต่อคู่สมรสของตนในอนาคตอย่างต่อเนื่องจนเป็นวัฏจักร ดังนั้น ภูมิหลังพฤติกรรมความรุนแรงในคู่สมรสสุสลิในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล คือ การได้มีประสบการณ์ความรุนแรงทั้งจากการเคยถูกล่วงโทษในวัยเด็กอย่างรุนแรง และเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตี ทำร้ายกันในวัยเด็กคู่สมรสได้รับรู้วิธีการจัดการความขัดแย้งในครอบครัวโดยใช้ความรุนแรงจากคนในครอบครัว ทั้งที่เกิดขึ้นกับตนเองและบุคคลในครอบครัว เนื่องจากประสบการณ์ความรุนแรงในวัยเด็กของรุ่นพ่อแม่ส่งต่อมาถึงลูก การที่แต่ละครอบครัวมีปัญหาความรุนแรงต่อกัน จึงเป็นการต่อวงจรของความรุนแรงให้ยืดยาวไปสู่รุ่นต่อ ๆ ไป ดังนั้น หากพ่อแม่มีความรุนแรงให้ลูกได้รับรู้ จึงย่อมส่งผลต่อลูกทั้งในปัจจุบันและอนาคต บุคคลที่มีประสบการณ์ความรุนแรงทั้งประสบการณ์จากการเคยถูกล่วงโทษในวัยเด็ก

อย่างรุนแรง ในฐานะผู้ถูกระทำรุนแรง และประสบการณ์จากการเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะ ตบตี ทำร้ายกันในวัยเด็กในฐานะผู้สังเกตการณ์ความรุนแรงตั้งแต่เด็ก จะเรียนรู้บรรทัดฐานที่ยอมรับการใช้ความรุนแรง และตัวแบบบทบาทที่ใช้ความรุนแรง เมื่อเกิดความขัดแย้งกับ คู่สมรสของตนก็จะเลียนแบบพฤติกรรมโดยใช้ความรุนแรงเป็นวิธีการในการแก้ปัญหา เพราะ ในวัยเด็กเขาเรียนรู้ในบริบทของสถานการณ์ที่มีลักษณะเชิงอารมณ์ เด็กมีความใกล้ชิดกับ บิดามารดาจะมีความผูกพันทางอารมณ์กับบิดามารดามากกว่าบุคคลอื่น จึงเรียนรู้พฤติกรรม จากตัวแบบบทบาทของบิดามารดามากกว่าบุคคลอื่น แม้ว่าเมื่อเด็กเติบโตขึ้น

3. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

สำหรับความสัมพันธ์เชิงอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความคิดของชายเป็นใหญ่ และการมีสถานภาพด้อยกว่าของผู้หญิง พบว่า เกิดขึ้นกับคู่สมรสสมรสในอำเภอเมือง จังหวัดสตูลที่มีพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว ผลจากการศึกษาพฤติกรรมความรุนแรงใน ครอบครัวที่แสดงออกในรูปแบบของการทำร้ายทั้งทางด้านจิตใจและร่างกาย เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รณชัย คงสกุล และนฤมล โพธิ์แจ่ม [4] กล่าวว่า ความสัมพันธ์เชิงอำนาจเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในบ้าน ความเชื่อและ ค่านิยมของครอบครัวที่แตกต่างกัน เกิดจากความเป็นใหญ่ของชายในบ้าน บางครอบครัว ของคู่สมรสในจังหวัดสตูล ยังมีวัฒนธรรมที่สามีต้องเป็นใหญ่ในบ้าน ทุกอย่างต้องอยู่ภายใต้ การควบคุมของตนเอง โดยเฉพาะการครอบครองทรัพย์สิน และอำนาจในการจัดการเรื่อง ในครอบครัวทุกด้าน การไม่พูดจาสื่อสารของสามีภรรยาและคนในบ้าน และความขัดแย้ง ในชีวิตแต่งงาน ครอบครัวที่มีลักษณะเหล่านี้ทำให้ผู้หญิงมีโอกาเสี่ยงสูงมากต่อการถูก กระทำรุนแรง ซึ่งปัจจัยร่วมในระดับความสัมพันธ์ของบุคคลในบ้านที่พบบ่อยในเรื่อง พฤติกรรมความรุนแรงของครอบครัวที่มีต่อผู้หญิง ได้แก่ สภาวะที่คู่สมรสอยู่กันตามลำพัง แยกจากคนอื่น และมีการควบคุมโดยสังคมน้อย หรือไม่มีใครมายุ่งเกี่ยวกับครอบครัวเลย ลักษณะแบบนี้จะเกิดความรุนแรงในครอบครัวได้มากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวที่ เกิดขึ้นโดยปราศจากความพร้อม [20] ความแตกต่างเชิงอำนาจ คนที่อำนาจเหนือกว่าจะ ใช้อำนาจบังคับเอากับผู้ที่อ่อนแอกว่า ยิ่งอำนาจแตกต่างกันมาก ความรุนแรงก็ยิ่งเกิดขึ้น มาก ถัดจากความแตกต่างเชิงอำนาจนี้ได้ ความรุนแรงจะลดลง ชายที่ไม่มีอำนาจควบคุมใน ที่ทำงานหรือในสังคมเลย แต่มีอำนาจควบคุมพฤติกรรมสมาชิกในครอบครัวได้ จะแสดง อำนาจในครอบครัวต่อภรรยาและบุตรซึ่งอาจแสดงออกมาในรูปการใช้ความรุนแรงใน

ครอบครัวได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา Babcook, A.C and et al. [21] พบว่า การใช้ความรุนแรงทางร่างกายต่อภรรยาแตกต่างกันตามลักษณะในการสื่อสารของสามีและความแตกต่างของรายได้ระหว่างสามีและภรรยา กล่าวคือ สามีที่กระทำความรุนแรงต่อภรรยามีทักษะในการสื่อสารต่ำ และมีรายได้สูงกว่าภรรยามาก ซึ่งทักษะในการสื่อสารและรายได้ของสามีและภรรยาที่แตกต่างกันเป็นรูปแบบหนึ่งของการใช้อำนาจ

ภาพรวมของผลการศึกษา พบว่า ภูมิหลังพฤติกรรมความรุนแรงในคู่สมรสสุสลิในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล มาจากการได้รับอิทธิพลทางความเชื่อและค่านิยมของครอบครัวที่แตกต่างกัน ความแตกต่างดังกล่าวนี้มีผลต่อการจัดการกับความขัดแย้งทุกระดับตั้งแต่ความขัดแย้งระดับเล็กน้อย ความขัดแย้งทางด้านความคิดและทัศนคติ จนถึงความขัดแย้งที่ซับซ้อนและนำไปสู่ความรุนแรงในที่สุด โดยหากเรามองย้อนไปจะเห็นว่าแต่ละคนมีที่มาที่แตกต่างกัน ทั้งครอบครัว สังคมที่เจริญเติบโต วัฒนธรรมความเชื่อที่แตกต่างกัน วิธีการคิดหรือการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันไป เช่น ความเชื่อในอดีต ที่ยกย่องให้เพศชายเป็นผู้ที่มีอำนาจดูแลตัดสินใจ เป็นผู้นำปกครองครอบครัวแบบเบ็ดเสร็จ แต่ในปัจจุบันความคิดดังกล่าวนี้หากฝ่ายชายยังคงยึดติดกับความคิดเดิม ความขัดแย้งที่จะนำไปสู่ความรุนแรงระหว่างคู่สมรสก็จะมากยิ่งขึ้น การปรับทัศนคติ และเปิดโอกาสให้คู่สมรสแสดงความคิดเห็น หรือแสดงบทบาทหน้าที่ในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น ก็จะลดความขัดแย้งและความรุนแรงในครอบครัวลงได้ [22] นอกจากนี้ องค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรให้ความสำคัญและร่วมมือกัน ส่งเสริมให้มีการสร้างครอบครัวสุขสันต์ เพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการณรงค์ให้หยุดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว เนื่องจากครอบครัวเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคม เป็นรากฐานของสังคมและเป็นส่วนสำคัญที่สุดที่จะช่วยจรรโลงให้ทุกคนในสังคมได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติ ถ้าครอบครัวที่เต็มไปด้วยความรัก ความอบอุ่น และความเข้าใจกัน มีคากล่าวว่า บ้านธรรมดา ๆ สร้างจากอิฐ หิน ดิน ทราย แต่บ้านที่มีความสุขนั้น สร้างจากความรักและความเข้าใจ ครอบครัวเกิดจากคนสองคนที่มาจากถิ่นฐานบ้านช่อง บางครั้งต่างชาติต่างศาสนา ต่างวัฒนธรรม แต่เมื่อเขาและเธอสองคนมีใจตรงกันที่จะมาใช้ชีวิตร่วมกันด้วยความรัก ความผูกพันแล้ว ครอบครัวที่พวกเขาสร้างขึ้นจะเปี่ยมไปด้วยพลัง ฉะนั้น คู่สมรสจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยสร้างชีวิตครอบครัว โดยคู่สมรสนั้นควรสร้างสัมพันธภาพของครอบครัว ด้วยการวางแผนและมีวัตถุประสงค์เดียวกัน เพื่อตอบสนองความต้องการของทั้งสองฝ่าย ไม่ว่าจะในเรื่องของความรัก ความรู้สึกว่ามีคุณค่า มีศักดิ์ศรี ที่ถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้สัมพันธภาพคงไว้ซึ่งความยืดหยุ่น และมีส่วนของความเป็นอิสระในการตัดสินใจ

ใจในเรื่องครอบครัวที่มีระดับไม่เท่าเทียมกัน หรือมีอำนาจไม่เท่าเทียมกัน คู่สมรสควรมีการตระหนักถึงการเคารพสิทธิและความเป็นตัวของตัวเองของคู่สมรส สัมพันธภาพของคู่สมรสอาจเกิดความขัดแย้งกันได้ หากต่างฝ่ายต่างล่วงล้ำสิทธิและไม่ยอมให้อีกฝ่ายเป็นของตัวเอง ซึ่งการปฏิบัติต่อกันแบบเอาใจเขามาใส่ใจเรานี้จึงเป็นสิ่งสำคัญในการเคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

ดังนั้น สิ่งที่ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญ ให้ความสนใจ และให้ความเอาใจใส่เป็นพิเศษเพื่อให้ความช่วยเหลือและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม เพื่อป้องกันและหาทางแก้ไขไม่ให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวมากขึ้นต่อไป โดยประการที่หนึ่ง ส่งเสริมบรรณกิจให้ครอบครัวหันมาให้ความสนใจ ดูแลบุตรหลานในครอบครัว สร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว ปลูกฝังค่านิยมการใช้เหตุผลมากกว่าการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา และสร้างค่านิยมใหม่ให้ความเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันระหว่างกันไม่ว่าหญิงหรือชาย ประการที่สอง การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ ค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหาโดยรัฐ เอกชน องค์กรศาสนา องค์กรส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างเวทีในการแลกเปลี่ยนและต่อยอดประสบการณ์ ร่วมกันหาแนวทางใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ปรับเปลี่ยนระบบความคิดและทัศนคติเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว เช่น ร่วมสร้างวัฒนธรรมที่ไม่ยอมรับความรุนแรง เป็นต้น ประการที่สาม ควรสอดแทรกแนวคิดและหลักการเคารพสิทธิ เสรีภาพ และมุมมองมิติหญิงชายในการเรียนการสอนในการศึกษาทุกระดับชั้น และประการสุดท้าย การสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจเรื่องความรุนแรงและสันติศึกษา เพื่อเสริมความรู้และทักษะให้แก่เด็กและเยาวชนการเรียนรู้กับผู้อื่นด้วยความเข้าใจ การเคารพและยอมรับความแตกต่าง โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาวิจัยและการเผยแพร่ข้อมูลสันติศึกษา ที่มีทิศทางเชิงรุกมุ่งสู่การให้ศึกษาสาธารณะและการทำงานเชิงคุ้มครองป้องกัน รวมถึงการจัดทำหลักสูตร “สันติศึกษาป้องกันความรุนแรงในครอบครัว” เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- [1] อภิญา เวชชัย. (2551). **การพัฒนาระบบคุ้มครองเด็กในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [2] ภาสกริ เอี่ยมทิม. (2548). **ทักษะของคู่สมรสในชุมชนเมืองต่อแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาความรุนแรงในครอบครัว**. วิทยานิพนธ์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- [3] เพ็ญจันทร์ ประดับมุข. (2546). **รายงานการวิจัยเรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว สถานะของงานวิจัยและข้อเสนอเพื่อพัฒนาระบบวิจัยในอนาคต Family violence State of the Art Review and Research Promoting System in the Future**. นนทบุรี : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- [4] รณชัย คงสกนธ์ และนฤมล โพธิ์แจ่ม. (2551). **ความรุนแรงในครอบครัว ทฤษฎีผลกระทบ กฎหมาย**. กรุงเทพฯ : สหประชาพานิชย์.
- [5] พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550. (2550). กรุงเทพฯ. สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2557, จาก <http://www.violence.in.th/publicweb/>.
- [6] สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2546). **นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาครอบครัว พ.ศ.2547-2556**. กรุงเทพฯ : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- [7] วชิรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล และคณะ. (2546). **รายงานการวิจัยเรื่อง การประเมินกระบวนการยุติธรรมในการคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลที่ได้รับความรุนแรงในครอบครัว Evaluation of the criminalistics response to family violence**. นนทบุรี : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- [8] พระครูนิภาสธรรมาธิมุต (อำพร ปริมุตโต). (2553). **การแก้ไขปัญหาคาความขัดแย้งในครอบครัวตามหลักธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- [8] Gelles, R and Straus M. (1979). “Determinants of Violence in the Family : toward a theoretical Integration”, in **Contemporary Theories Family Volume 1**.

- [9] ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. (2545). **สถาบันครอบครัวกับความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม**. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- [10] วิลาส ชูช่วย. (2543). **สังคมกรมการเมืองของชาวมุสลิมในจังหวัดสตูล**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา).
- [11] สำนักงานคณะกรรมการกลางแห่งประเทศไทย. (2540). **พระราชบัญญัติองค์กรบริหารศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540**. สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2557, จาก <http://www.cicot.or.th/2011/main/content.php?page=news&category=11&id=22>.
- [12] สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด. (2554). สืบค้นเมื่อ 13 มกราคม 2553, จาก <<http://www.islamicsatun.net/>>).
- [13] ศูนย์การเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2556). **ผลการสำรวจสถานการณ์ความรุนแรงในภาพรวม 76 จังหวัด ปี 2556**. สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2557, จาก http://www.m-society.go.th/article_attach/11400/15717.pdf.
- [14] สุภางค์ จันทวานิช. (2530) **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [15] นิศา ชูโต. (2545). **การวิจัยเชิงคุณภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : แม่ทัพสัปปยัต.
- [16] จันจิรา โต๊ะหมาด (ผู้ให้สัมภาษณ์), นูร์ไลลาห์ หลิงปูเต๊ะ (ผู้สัมภาษณ์), ที่บ้านเลขที่ (สงวนบ้านเลขที่) หมู่ 11 ต.ควนขัน อ.เมือง จ.สตูล, เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2556.
- [17] บุศรินทร์ คล่องพยาบาล. (2542). **ความรุนแรงในครอบครัว ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการถูกทำร้ายภรรยาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- [18] Bandura, A. T. (1977). **Social learning theory**. Englewood Cliffs : Prentice Hall. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2555,
- [19] วันหนิย์ วาสิกสิน. (2541). **สังคมสงเคราะห์แนวสตรีนิยม ทฤษฎีและการปฏิบัติงาน**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- [20] กฤตยา อาชวนิจกุล. (2544). **การสัมมนาวิชาการและรณรงค์เพื่อร่วมสร้างรักและสันติในชีวิตคู่**. กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. คู่มือประชาชนสิทธิประโยชน์และหน้าที่ตามพ.ร.บ. 3 ฉบับ . (ม.ป.พ.).
- [21] Babcook, A.C. and et al. (1993). “Power and Violence: The relation between communication patterns, power discrepancies and domestic violence”, **Journal of Consulting and Clinical Phychology**. 61, 40-50.
- [22] อังคนา ช่วยคำชู. (2555). “ความรุนแรงในครอบครัว: สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางให้ความช่วยเหลือ”, **วารสารธรรมศาสตร์**. 31(3)

